

SAMKOM

Fokus på kommunevejenes tilstand

Københavns Kommunes projekt "Et løft til vejene" formidler i et kortfattet, tydeligt og ikke-teknisk sprog investeringsbehovet på vejområdet til de politiske beslutningstagere. Erfaringerne har nu inspireret til et landsdækkende projekt i regi af SAMKOM. Projektet skal sætte fokus på kommunevejenes tilstand og synliggøre investeringsbehovet i de enkelte kommuner.

Af civilingeniør Anette Jensen, SAMKOM-sekretariatet, Vejdirektoratet og civilingeniør Susanne Baltzer, Vejdirektoratet

Manglende vedligeholdelse af de kommunale veje har længe været et omtalt problem. Nu tages der initiativ til en landsdækkende analyse, hvor alle landets kommuner inviteres til at deltage med data om kommunevejenes tilstand. Formålet med projektet *Synliggørelse af kommunal vejvedligeholdelsestilstand* er at sætte fokus på kommunevejenes tilstand og at synliggøre investeringsbehovet i de enkelte kommuner. Projektet er sat i gang af det Strategiske Direktørforum, hvor repræsentanter fra KTC, KL og Vejdirektoratet på direktørniveau mødes og drøfter den strategiske udvikling af vejsektoren. Projektet udføres i regi af SAMKOM – kommunernes og Vejdirektoratets samarbejde om det kommunale vejnet.

Synliggørelse der virker

Projektet er inspireret af Københavns Kommune, der med "Et løft til vejene" har synliggjort potentialet for vedligeholdelse af kommunens veje for kommunalbestyrelsen. I modsætning til kommunens tidligere genoprettelsesplaner, der primært bestod af ingeniørtunge rapporter, er det lykkedes Københavns Kommune at formidle budskaberne om investeringsbehovet til beslutningstagerne i et kortfattet, tydeligt og ikke-teknisk sprog. Det er sket ved at opstille alternative scenarier for vedligeholdelsen og genopretningen af efterslæbet/investeringsbehovet og ved at tydeliggøre den økonomiske, trafikale og bylivsmæssige nødvendighed af et ordentligt vedligeholdelsesniveau. Analysen fokuserer på tilstanden og investeringsbehovet i forbindelse med den kapitalbevarende drift af 7 elementer, se box. Vedligeholdelse, der kan karakteriseres som løbende drift, indgår ikke i analysen.

Fokus på 7 elementer

SAMKOMs analyse skal fokusere på tilstanden og investeringsbehovet i forbindelse med den kapitalbevarende drift af følgende 7 elementer:

1. Kørebaner - Kørebaner på de offentlige veje.
2. Afvanding - Brønde, ledninger og pumper, som afvander hele vejanlægget.
3. Cykelstier - Anlagte cykelstier med kantsten mod kørebanen, samt cykelstier i eget tracé.
4. Fortove - Fortove langs offentlige veje.
5. Broer/Bygværker - Broer og bygværker med spændvidde på minimum 2 m.
6. Gadebelysning - Belysningen på både offentlige veje og private fællesveje.
7. Signalanlæg - Alle byens lyssignaler med tilhørende styringscentral.

Vedligeholdelse, der kan karakteriseres som løbende drift, indgår ikke i analysen.

Fastlæggelse af investeringsbehov

Hvis der i en årrække er blevet anvendt for få midler til vedligeholdelse, vil der gradvist oparbejdes et investeringsbehov, der kan udtrykkes som forskellen mellem den aktuelle og den optimale tilstand.

Den optimale tilstand kan være fastlagt som den vedligeholdelsespraksis, der giver den laveste levetidsomkostning eller ud fra et politisk bestemt æstetisk eller funktionelt niveau.

I forbindelse med en landsdækkende analyse, kan det være svært at fastlægge en fælles optimal tilstand for alle landets kommuner. Dels kan der fra kommune til kommune være forskellig holdning til, hvordan denne optimale tilstand skal fastlægges og dels er metoden ikke velegnet til

benchmarking, da opgørelsen kun viser akut investeringsbehov og ikke noget om evt. kommende udfordringer og behov.

I projektet er der derfor valgt at arbejde med en definition af investeringsbehov, der – for hvert af de 7 elementer - baserer sig på en vurdering af den gennemsnitlige tilstand af elementerne. Denne gennemsnitlige tilstand sammenholdes med den tilstand gennemsnittet burde ligge på, hvis der foregik en løbende renovering svarende til nedslidningstakten. Tilstanden opgøres således i forhold til elementets typiske levetid, som en procentuel restlevetid. En gennemsnitlig restlevetid på 50 % vurderes som det optimale niveau, der sikrer en løbende udskiftning af elementerne.

Udgangspunkt i eksisterende data

For at kunne fastlægge investeringsbehovet er det nødvendigt at kortlægge elementernes faktiske tilstand. Det kan ske ved at benytte allerede eksisterende data eller ved at foretage eftersyn af hele eller dele af kommunens vejnet suppleret med skøn og antagelser. Nogle kommuner vil måske i første omgang nøjes med at deltage i analysen med oplysninger om de elementer, som kommunen har et rimeligt overblik over. Andre vil vælge at deltage med oplysninger om alle 7 elementer. I starten havde Københavns Kommune ikke overblik over alle kommunens elementer, men efter at have arbejdet med datagrundlaget i flere år, er der efterhånden behov for færre skøn og antagelser.

Eftersynet af elementerne skal gøres så enkelt som muligt, så evt. manglende eftersyn kan foretages hurtigt og effektivt. I projektet er det forsøgt at fastlægge en metode, der dels gør datagrundlaget sammenligneligt, og dels anvender eksisterende metoder, så allerede indsamlede data kan anvendes. Hvor der ikke findes gængse metoder foreslås en simpel fremgangsmåde, hvor elementets tilstand vurderes efter en 5-trins-skala.

Tilsvarende metode anvendes ved fastlæggelse af oplysninger om priser og levetider for de enkelte elementer. Her er der givet mulighed for, at kommuner med detaljerede oplysninger om priser og levetider, anvender egne oplysninger, mens kommuner, der ikke har egne oplysninger kan anvende forvalgsværdier for forskellige kategorier af elementer.

Indsamling af kommunernes data

I marts måned 2015 vil alle landets kommuner blive inviteret til at deltage i den landsdækkende analyse. Indsamlingen af data vil ske indtil september måned 2015 med henblik på en offentliggørelse af resultatet i forbindelse med Vejforum 2015. Det endelige produkt forventes at blive en samlet rapport med oplysninger om investeringsbehovet i de deltagende kommuner samt en vejledning til, hvordan de enkelte kommuner selv kan opstille simple investeringsscenarier.